

TRASHËGIMIA KULTURORE:

NJË KATALIZATOR I FUQISHËM PËR TË ARDHMEN E EVROPËS

Në këtë Ditë të Evropës, kur përkujtojmë 70 vjetorin e Deklaratës së Schuman dhe fillimin e procesit të integritimit evropian;

Në një kohë, kur Evropa dhe i gjithë planeti po përpiqen të kapërcejnë një krizë të paparë të shkaktuar nga virusi COVID-19 dhe kur duhet të përcaktojmë politika të fuqishme për të rivendosur dhe rindërtuar shoqëritë dhe ekonomitë tona;

Duke pasur parasysh, që bota e gjerë e kulturës dhe e trashëgimisë kulturore është prekur rëndë dhe në mënyrë të veçantë nga pandemia, me dëmtime serioze kulturore, sociale dhe ekonomike për profesionistët dhe vullnetarët e trashëgimisë;

Të impresionuar nga përpjekjet e jashtëzakonshme të bëra nga aktorët e kulturës dhe trashëgimisë, për të mbajtur lart shpirtat e njerëzve, duke ndarë me ta një ofertë jashtëzakonisht të pasur të përmbajtjes kulturore;

Ne, përfaqësuesit e komunitetit të gjerë të trashëgimisë aktive në të gjithë Evropën, jemi mbledhur nën flamurin e Aleancës së Trashëgimisë Evropiane, për të përcjellë një mesazh të fortë të solidaritetit, shpresës dhe unitetit për udhëheqësit dhe qytetarët e Evropës. Ne jemi të gatshëm të kontribuojmë në rimëkëmbjen e menjëhershme sociale dhe ekonomike të Evropës, si edhe për përparimin afatgjatë të projektit Evropian;

Frymëzuar nga vizioni dhe guximi i Robert Schuman dhe i shokëve të tij, 70 vjet më parë, ne besojmë fuqimisht, se duhet të kapim krizën aktuale për të vendosur kulturën dhe trashëgiminë kulturore aty, ku e kanë vendin: në zemrën e ringjalljes së Evropës;

Ashtu siç u demonstrua gjatë Vitit Evropian të Trashëgimisë Kulturore në 2018, ka shumë mënyra, me të cilat trashëgimia kulturore mund të veprojë si katalizator për ndryshime pozitive.

Në këtë Manifest¹, ne veçojmë 7 mënyra të ndërlidhura, që vërtetojnë faktin më lart:

¹ Ky MANIFEST I DITËS SË EVROPËS është lançuar nga anëtarët e Aleancës së Trashëgimisë Evropiane, një platformë informale, që bashkon 50 rrjete evropiane dhe ndërkombëtare aktive në fushën e trashëgimisë dhe më gjerë. Anëtarët e Aleancës së Trashëgimisë Evropiane përfaqësojnë një elektorat shumë të madh të përbërë nga dhjetëra milionë qytetarë të Evropës. Që prej fillimit të saj në qershor 2011, koordinimi i Aleancës është siguruar nga Europa Nostra.

1) SHËRIMI I EVROPËS

Në kohë emergjencash shëndetësore, trashëgimia kulturore luan dhe do të vazhdojë të luajë një rol thelbësor për mirëqenien fizike dhe mendore të çdo individi dhe shoqërive tona në tërësi. Siç dëshmohet nga një fushë e pasur si letërsia, por gjithnjë e më shumë e njohur edhe në vendimmarrjen publike, mirëqenia është një koncept holistik, që përfshin nevojat emocionale, sociale, kulturore, shpirtërore dhe ekonomike, të cilat lejojnë individët të realizojnë potencialin e tyre të plotë dhe të përfshihen në shoqëri në maksimumin e kapacitetit të tyre. Prandaj, investimi në trashëgimi kulturore do të thotë të investosh në shëndetin publik, mirëqenie dhe të përmirësosh cilësinë e jetës së njerëzve.

2) TË JESH EVROPË

Në një kohë, kur e gjithë bota po përballet me një transformim të thellë të mënyrës sonë të jetës, trashëgimia dhe vlerat tona të përbashkëta kulturore përbëjnë një spirancë dhe busull shumë të nevojshme. Ato vërtet mund të na japin një orientim dhe frymëzim për të bërë zgjedhjet e duhura, që kemi përpara. Trashëgimia kulturore siguron lidhjen mes rrënjëve, identitetit e traditave tona dhe tablosë më të gjerë evropiane dhe globale. Pjesëmarrja dhe përfshirja në trashëgiminë kulturore na mundëson gjithashtu të përqafojmë larminë tonë dhe ta përdorim atë si burim pasurimi dhe kreativiteti. Se si e ndiejnë dhe e kuptojnë trashëgiminë e tyre të përbashkët qytetarët evropianë dhe si lehtësohet ky proces i interpretimit të trashëgimisë, është thelbësore për të ardhmen e Evropës. Kjo është arsyeja pse investimi më i madh në kulturë, arsim, shkencë dhe inovacion duhet të jetë në zemër të promovimit të mënyrës sonë evropiane të jetës – në larminë e saj të plotë. Kjo është gjithashtu arsyeja pse në të ardhmen, një "Bashkim Evropian i Vlerave të Përbashkëta" duhet të jetë po aq i rëndësishëm sa bashkimi ekonomik, monetar ose politik i Evropës.

3) TRANSFORMIMI DIGJITAL I EVROPËS

Shpërthimi i COVID-19 ka nënvizuar rëndësinë kritike të qasjes digjitale në trashëgiminë kulturore. Në një kohë, kur njerëzit kërkojnë të qëndrojnë më pranë së bashku duke qëndruar larg fizikisht, organizatat e trashëgimisë kulturore në të gjithë Evropën janë ngritur te sfida. Evropa tashmë luan një rol kryesor në trashëgiminë kulturore digjitale dhe ka potencialin të përparojë me teknologji të reja, si inteligjenca artificiale dhe mësimi përmes makinerisë bazuar në parimet humaniste dhe etike. Tani duhet të punojmë së bashku për të përshpejtuar dhe përmirësuar më tej këtë transformim digjital. Në të njëjtën kohë duhet të ngushtojmë ndarjen midis institucioneve, që kanë pajisje digjitale dhe atyre, që nuk kanë. Ne kemi nevojë për të demokratizuar qasjen në trashëgiminë tonë për të mbështetur diversitetin, përfshirjen, krijimtarinë dhe angazhimin kritik në arsim dhe shkëmbimin e njohurive. Ne duhet të promovojmë bashkëpunime dhe eksperimente, që forcojnë kapacitetin tonë për inovacion. Dhe ne duhet të nxitim përdorimin e teknologjisë dhe ekspertizës digjitale, për të forcuar rolin e institucioneve tona kulturore në tregimin e historive tona evropiane.

4) GJELBËRIMI I EVROPËS

Ndërsa Bashkimi Evropian po punon për "Marrëveshjen e gjelbër evropiane" të tij historike, ne duhet të sigurojmë, që dimensionin kulturor të transformimit të gjelbër të shoqërisë dhe ekonomisë sonë të merret plotësisht në konsideratë. Trashëgimia

jonë kulturore, përfshirë peizazhet kulturorë, kërcënohet rëndë nga ndryshimet klimatike. Por bota kulturore, me pasurinë e saj të njohurive dhe aftësive tradicionale, gjithashtu mund të përdoret për të zgjeruar më tej praktikën e zbutjes dhe përshtatjes, të cilat mund të ndihmojnë në arritjen e objektivave ambiciozë të Marrëveshjes së Gjelbër Evropiane. Ne mbështesim fuqimisht thirrjet për një "rimëkëmbje të gjelbër" të Evropës pas pandemisë dhe jemi të bindur për potencialin e pamatë të trashëgimisë kulturore për të ndihmuar në arritjen e këtij qëllimi.

5) RIPËRTËRITJA E EVROPËS

Studimi i spikatur aktual 'Rëndësia e Trashëgimisë Kulturore për Evropën' është një dëshmi e fortë e përfitimeve të qarta të investimit të trashëgimisë për rigjenerimin e qyteteve dhe rajoneve, si në nivelin individual, ashtu edhe në atë komunitar. Duke pasur parasysh mundësinë e humbjeve dramatike të vendeve të punës, ne i nxisim liderët e BE-së të investojnë në rigjenerimin e udhëhequr nga trashëgimia të zonave urbane dhe rurale, duke mundësuar dhe forcuar rimëkëmbjen sociale dhe ekonomike të Evropës. Në këtë mënyrë, Evropa jo vetëm që do të ruajë shumë vende pune ekzistuese dhe mjeshtëritë e lidhura me to, por gjithashtu do të krijojë vende të reja pune, duke filluar nga zanatet e specializuara deri në përdorimin e sofistikuar të teknologjive digjitale dhe të teknologjive të tjera të reja. Një e tillë "marrëveshje e re për trashëgiminë kulturore" do të nxisë risi sociale dhe ekonomike dhe do të kontribuojë në një përmirësim të madh të mjedisit tonë të jetesës. Potenciali i madh i rigjenerimit të udhëhequr nga trashëgimia në qytete historike e fshatra në të gjithë Evropën mund të bëhet realisht një "ndërrues i rregullave të lojës" drejt një Evrope më të gjelbër dhe më të qëndrueshme.

6) TË PËRJETOSH EVROPËN

Përballë ndikimit katastrofik të pandemisë në industrinë e turizmit për shkak të kufizimeve të udhëtimit dhe lëvizshmërisë, i cili vë në rrezik 13 milion vende pune në Evropë, ne mbështesim plotësisht apelin për një "plan të madh të shpëtimit të turizmit në BE". Ky plan duhet të përfshijë masa të posaçme për ringjalljen e turizmit kulturor, një nga segmentet më të mëdha dhe më të shpejtë në rritje anembanë botës, i cili zë 40% të të gjithë turizmit evropian. Turizmi ka nevojë për trashëgimi kulturore dhe trashëgimia kulturore ka nevojë për turizëm. Por ne shërohem nga kjo krizë duke e përdorur atë si një mundësi për të promovuar forma më inovative dhe të qëndrueshme të turizmit. Duke vepruar kështu, ne do të ofrojmë përfitime të qëndrueshme për pronarët publikë dhe privatë të vendeve të trashëgimisë dhe për komunitetet, që i rrethojnë ato, duke gjeneruar përvoja me cilësi më të lartë dhe kënaqësi më të madhe për vizitorët.

7) TË PËRQAFOSH BOTËN

Së fundmi, siç ka treguar kriza aktuale, ndërlidhja e qartë dhe brishtësia e njerëzimit i jep Evropës një mundësi unike për të forcuar rolin e saj pozitiv dhe konstruktiv në botë. Kultura dhe trashëgimia kulturore janë shtytësit kryesorë për forcimin e respektit, mirëkuptimit dhe besimit, si parakushtet për solidaritetin dhe bashkëpunimin global. Kështu, Evropa duhet të përdorë burimet e saj të pasura kulturore për t'i dalë në ballë këtij procesi.

Në dritën e argumentave të mësipërm, duhet të mobilizojmë urgjentisht dhe në mënyrë kolektive fuqinë transformuese të kulturës dhe trashëgimisë kulturore për të siguruar kuptim dhe frymëzim për rimëkëmbjen e gjelbër dhe gjithëpërfshirëse të

Evropës gjatë pasojave të pandemisë. SË BASHKU, mund të vëmë në punë potencialin e tyre të plotë për një të ardhme më të mirë për Evropën Tonë.

Ky Manifest është shpërndarë më 9 maj 2020 nga anëtarët e Aleancës së Trashëgimisë Evropiane

1. ACCR (Association des Centers Culturels de Rencontres)
2. ACE ("Këshilli i Evropës" i Arkitektëve)
3. AEERPA (Shoqata Evropiane e Kompanive të Restaurimit të Trashëgimisë Arkitekturore)
4. BlueShield
5. CIVILSCAPE (Konventa Evropiane e Peizazhit)
6. EAA (Shoqata Evropiane e Arkeologëve)
7. E.C.C.O. (Konfederata Evropiane e Organizatave të Konservues-Restauruesve)
8. ECF (Fondacioni Kulturor Evropian)
9. ECOVAST (Këshilli Evropian për Fshatin dhe Qytetin e Vogël)
10. ECTN (Rrjeti Evropian i Turizmit Kulturor)
11. ECTP-CEU (Këshilli Evropian i Planifikuesve Hapësinorë)
12. EFAITH (Federata Evropiane e Shoqatave të Trashëgimisë Industriale dhe Teknike)
13. EFORTET (Federata Evropiane e Vendeve të Fortifikuara)
14. EHHA (Shoqata Evropiane e Shtëpive Historike)
15. EHTTA (Shoqata Evropiane e Qyteteve Termalë Historikë)
16. ELO (Organizata Evropiane e Pronarëve të Tokave)
17. EMA (Akademia e Muzeut Evropian)
18. EMF (Forumi i Muzeut Evropian)
19. EMH (Trashëgimia Detare Evropiane)
20. ENCATC (Rrjeti Evropian i Qendrave Trajnuese të Administrimit Kulturor)
21. ENCRE (Rrjeti Evropian i Edukimit të Konservim-Restaurimit)
22. ERIH (Rruga Evropiane e Trashëgimisë Industriale)
23. ETC (Komisioni Evropian i Udhëtimeve)
24. EUROCLIO (Shoqata Evropiane e Edukatorëve të Historisë)
25. EUROCITIES (Rrjeti i Qyteteve Kryesorë Evropianë)
26. EUROPA NOSTRA (Zëri i Trashëgimisë Kulturore në Evropë)
27. Europeana
28. EWT (Qytetet Evropiane të Rrethuar me Mure)
29. FEDECRAIL (Federata Evropiane e Hekurudhave Muzeale dhe Turistike)
30. FEMP (Federata Evropiane për Mjeshtëritë e Trashëgimisë Arkitekturore)
31. FRH (E ardhmja për Trashëgiminë Fetare - Rrjeti Evropian për Vendet Historike të Adhurimit)
32. Heritage Europe-EAHTR (Shoqata Evropiane e Qyteteve dhe Rajoneve Historikë)
33. ICOM (Këshilli Ndërkombëtar i Muzeve)
34. ICOMOS (Këshilli Ndërkombëtar për Monumentet dhe Hapësirat e Ndërtimit)
35. IFLA Europe (Federata Ndërkombëtare e Arkitektëve të Peizazhit)
36. Interpretoni Evropën (Shoqata Evropiane për Interpretimin e Trashëgimisë)
37. INTO (Organizata Ndërkombëtare e Mirëbesimeve Kombëtare)
38. ISOCARP (Shoqëria Ndërkombëtare e Planifikuesve Rajonalë dhe të Qytetit)
39. Mad'in Europe
40. Shoqata e Kulturës Michael (MCA)

41. NECSTouR (Rrjeti i Rajoneve Evropiane për një Turizëm të Qëndrueshëm dhe Konkurues)
42. NEMO (Rrjeti i Organizatave të Muzeve Evropiane)
43. OWHC (Organizata e Qyteteve të Trashëgimisë Botërore)
44. Perspectiv (Shoqata e Teatrove Historike në Evropë)
45. RANN (Rrjeti Réseau Art Nouveau)
46. SEE Heritage Network (Rrjeti i Trashëgimisë së Evropës Juglindore)
47. TICCIH Europe (Komiteti Ndërkombëtar për Ruajtjen e Trashëgimisë Industriale)
48. Trans Europe Halles (TEH)
49. Grupi i punës i UIA-s Rajoni i trashëgimisë 1 (Bashkimi Ndërkombëtar i Arkitektëve)

SHTOJÇË:

Lexim i mëtejshëm, të dhënat sasiore dhe cilësore, dokumentet kryesore të politikave

1) SHËRIMI I EVROPËS

Studime, botime, artikuj

- Raport i Rëndësisë së Trashëgimisë Kulturore për Evropën (2015) nga Europa Nostra, ENCATC, Heritage Europe, Heritage Alliance, Qendra Kulturore Ndërkombëtare dhe Qendra Ndërkombëtare për Ruajtje e Raymond Lemaire në Universitetin e Leuven.
<https://www.europanostra.org/our-work/policy/cultural-heritage-counts-europe/>
- Trashëgimia dhe mirëqenia: Çfarë krijon një jetë të mirë? Qendra Ndërkombëtare për Studimin e Ruajtjes dhe Rimëkëmbjes së Pasurisë Kulturore (ICCROM)
<https://www.iccrom.org/projects/heritage-and-wellbeing-what-constitutes-good-life>
- Mirëqenia dhe Mjedi Historik (2018) nga Anglia Historike
<https://historicengland.org.uk/images-books/publications/wellbeing-and-the-historic-environment/wellbeing-and-historic-environment/>
- Studimi i 'Shtëpive të Trashëgimisë për Evropën' (2019) nga Shtëpitë Historike Evropiane
<https://www.europeanlandowners.org/heritage-houses-for-europe/wp-content/uploads/2019/09/Final-Study-Heritage-Houses-FINAL-1809-online.pdf>

Dokumentet e politikave

- Përfundimet e Këshillit mbi Planin e Punës për Kulturën 2019-2022 (2018)
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13948-2018-INIT/en/pdf>

2) TË JESH EVROPË

Studime, botime, artikuj

- Angazhimi i qytetarëve me trashëgiminë kulturore të Evropës: Si të shfrytëzohet sa më mirë qasja interpretuese (2017) nga Interpret Europe
http://www.interpret-europe.net/fileadmin/Documents/publications/ie_engaging_citizens_with_europes_cultural_heritage_co.pdf

Dokumentet e politikave

- Komunikimi i Komisionit 'Drejt një qasjeje të integruar ndaj trashëgimisë kulturore për Evropën (2014)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52014DC0477>

- Forcimi i identitetit evropian përmes arsimit dhe kulturës. Komunikimi nga Komisioni në Parlamentin Evropian, Këshillin, Komitetin Ekonomik dhe Social Evropian dhe Komitetin e Rajoneve (2017)
https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-strengthening-european-identity-education-culture_en.pdf

- Kuadri Evropian për Veprim mbi Trashëgiminë Kulturore (2018) nga Komisioni Evropian
https://ec.europa.eu/culture/library/commission-swd-european-framework-action-cultural-heritage_en

- Thirrja e Berlinit për Veprim: Trashëgimia Kulturore për Ardhmërinë e Evropës (2018) nga Europa Nostra
<https://www.europanostra.org/wp-content/uploads/2018/09/Berlin-Call-Action-Eng.pdf>

- Trashëgimia e përshpejtuar e Evropës (2018) nga Culture Action Europe
<https://cultureactioneurope.org/advocacy/fast-forward-heritage/>

- AGJENDË E RE STRATEGJIKE 2019 - 2024 (2019) nga Këshilli Evropian
<https://www.consilium.europa.eu/media/39914/a-new-strategic-agenda-2019-2024.pdf>

- PARIS MANIFESTO 'Le të rindezim projektin evropian përmes kulturës dhe trashëgimisë kulturore! (2019) nga Europa Nostra

https://www.europanostra.org/wp-content/uploads/2020/03/2019-EN_Paris-Manifesto.pdf

3) TRANSFORMIMI DIGJITAL I EVROPËS

Studime, botime, artikuj

- Strategjia e Europeana 2020-2025 (2020)
<https://pro.europeana.eu/page/strategy-2020-2025-summary>

- Raport i Komisionit për vlerësimin e Europeana dhe rrugën përpara (2018)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1536235661093&uri=COM:2018:612:FIN>
- Vlerësimi i Europeana dhe orientimet për zhvillimin e saj të ardhshëm, (2016)
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/58538a59-b4aa-11e8-99ee-01aa75ed71a1/language-en>
- Ambicia ime për Evropën: duke e mbrojtur, duke e shndërruar dhe duke e çuar përpara (2019)
<https://www.linkedin.com/pulse/my-ambition-europe-protecting-transforming-taking-forward-breton/>
- Muzetë në botën e pasqyrave - përgatitje për fazën tjetër të transformimit tonë digjital (2019)
<https://medium.com/@Europeana/museums-in-the-mirror-world-preparing-for-the-next-stage-of-our-digital-transformation-bb4754b8ee00>
- Dhjetë këndvështrime mbi të ardhmen e kulturës digjitale (2019)
<https://pro.europeana.eu/page/10perspectives>

Dokumentet e politikave

- Rekomandimi i Komisionit për digjitalizimin dhe qasjen në internet të ruajtjes së materialit kulturor dhe digjital (2011)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32011H0711>
- Deklaratë e bashkëpunimit për përparimin e digjitalizimit të trashëgimisë kulturore (2019)
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-member-states-sign-cooperate-digitising-cultural-heritage>

4) GJELBËRIMI I EVROPËS

Studime, botime, artikuj

- Mbrojtja e trashëgimisë kulturore nga fatkeqësitë natyrore dhe nga dora e njeriut. 'Një analizë krahasuese e menaxhimit të rrezikut në BE '(2018) nga Komisioni Evropian
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8fe9ea60-4cea-11e8-be1d-01aa75ed71a1/language-en>
- E ardhmja e të kaluarave tona: Angazhimi i trashëgimisë kulturore në aksionin ndaj klimës (2019) nga ICOMOS
<https://indd.adobe.com/view/a9a551e3-3b23-4127-99fd-a7a80d91a29e>

Dokumentet e politikave

- Përfundimet e Këshillit të 21 majit 2014 për trashëgiminë kulturore si një burim strategjik për një Evropë të qëndrueshme

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52014XG0614%2808%29>

- Agjenda e Kombeve të Bashkuara 2030 për Zhvillim të Qëndrueshëm

<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

- Komunikim nga Komisioni në Parlamentin Evropian, Këshillin Evropian, Këshillin, Komitetin Ekonomik dhe Social Evropian dhe Komitetin e Rajoneve për Marrëveshjen e Gjelbër Evropiane (2019)

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF

5) RIPËRTËRITJA E EVROPËS

Studime, botime, artikuj

- Ta bësh trashëgiminë kulturore të punojë për Evropën (2015) nga Komisioni Evropian

<https://op.europa.eu/fr/publication-detail/-/publication/b01a0d0a-2a4f-4de0-88f7-85bf2dc6e004>

- Raport i detajuar dhe rekomandime për Partneritetin e Agjendës Urbane të BE-së për kulturën dhe trashëgiminë kulturore (2019) të hartuar nga ICLEI dhe EURO CITIES me kontribute nga projekte të financuara nga BE, ARCHES, CLIC, EUCANET, Forget Heritage, I-Media-Qytete, Heritage Heritage, SHUM, ROCK, RURITAGE

<https://rockproject.eu/documents-list#386>

Dokumentet e politikave

- Deklaratë për ripërdorimin e përshtatur të trashëgimisë së ndërtuar (2018)

https://www.ace-cae.eu/fileadmin/New_Upload/_15_EU_Project/Creative_Europe/Conference_Built_Heritage/LEEWARDEN_STATEMENT_FINAL_EN-NEW.pdf

- Opinioni i Komitetit Ekonomik dhe Social Evropian mbi kontributin e zonave rurale të Evropës në Vitin e Trashëgimisë Kulturore 2018 duke siguruar qëndrueshmëri dhe kohezionin urban/rural (2018)

<https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/contribution-europes-rural-areas-2018-year-cultural-heritage-ensuring-sustainability-and-urbanrural-cohesion-own>

- Agjenda Urbane për BE-në

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/agenda/

6) TË PËRJETOSH EVROPËN

Studime, botime, artikuj

- Studim i qëndrueshëm i turizmit kulturor. Raport i Grupit të Punës së Ekspertëve të Shteteve Anëtare të OMC (Metoda e Hapur e Koordinimit) (2019)
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/164ea9c5-2255-11ea-af81-01aa75ed71a1/>

- Horizonti 2020 - strategjia e re e promovimit të Evropës si një destinacion turistik në tregjet e largëta nga Komisioni Evropian i Udhëtimeve
<https://etc-corporate.org/our-campaigns/horizon-2022/>.

Dokumentet e politikave

- Deklaratë e përbashkët 'Sektori evropian i turizmit kërkon masa urgjente mbështetëse për të zvogëluar ndikimin shkatërrues të COVID-19' (Mars 2020)
<https://tourismmanifesto.eu/european-tourism-sector-demands-urgent-supportive-measures-to-reduce-devastating-impact-of-covid-19/>

- Deklarata e Barcelonës "Vende më të mira për të jetuar, vende më të mira për t'u vizituar" (2018)
<https://necstour.eu/better-places-to-live-better-places-to-visit>

7) TË PËRQAFOSH BOTËN

Studime, botime, artikuj

- Aksioni përgatitor 'Kultura në marrëdhëniet e jashtme të BE-së' Angazhimi i botës: Drejt Qytetarisë Globale Kulturore (2014)
https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/publications/global-cultural-citizenship_en.pdf

- Kërkime për Komitetin CULT - Institutet Kulturore Evropiane Jashtë Vendlit (2016) nga Parlamenti Evropian
<https://www.cultureinexternalrelations.eu/cier-data/uploads/2016/11/Mapping8.pdf>

Dokumentet e politikave

- Komunikim i përbashkët për Parlamentin dhe Këshillin Evropian Drejt një Strategjie të BE-së për Marrëdhëniet Kulturore Ndërkombëtare (2016)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN%3A2016%3A29%3AFIN>